
CRONICA INTERPRETĂRII ACTORICEȘTI

Schimbătoarele, mereu neschimbatele chipuri ale lașității

Piesa lui Peter Karvas, **Șapte martori**, ne propune o anchetă psihologică desfășurată sub înfățișarea (și cu prilejul) unei anchete judiciare de rutină, care trebuie să descopere nu făptașii unei crime, ci doar condițiile precise în care s-a produs. Șase dintre cei șapte martori ai agresiunii sfârșite tragic adoptă aceeași poziție: a neangajării — criminale, în ultima instanță —, dictată de egoism, de lașitate, de cinism, de complex al neputinței și așa mai departe. Oricum, poziția lor este aceeași, diferite fiind motivațiile interioare, modul de manifestare, calea aleasă pentru a se disculpa. Pornind de la această idee a piesei, spectacolul montat pe scena Teatrului Dramatic din Brașov de Eugen Mercurus apelează la o soluție interesantă, de generoase posibilități (nu lipsită de dificultate, însă!) pentru interpretare: cele șase roluri sînt încredințate aceluiași actor, Mircea Andreescu.

Alegerea actorului s-a dovedit la fel de inspirată ca și alegerea soluției scenice, Mircea Andreescu dispunînd de mobilitatea expresivă, de amploarea registrului și deopotrivă de experiența necesare unei asemenea performanțe artistice. Observînd liniile principale, ideile pe care și-a construit evoluția, ne simțim îndemnați să

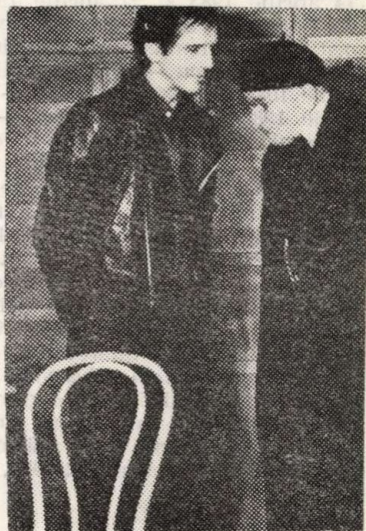
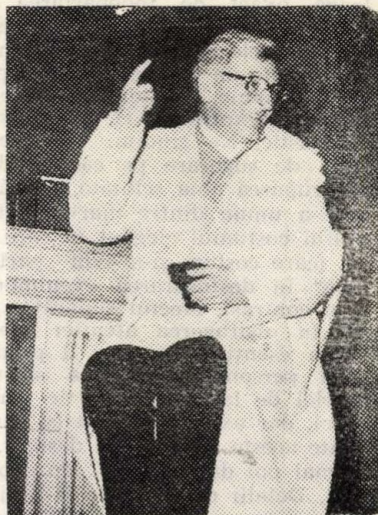

ȘAPTE MARTORI de PETER KARVAS • **TEATRUL DRAMATIC** din BRAȘOV • Data premierei: 22 octombrie 1987 • Traducere și adaptare de JEAN GROSU • Regia: EUGEN MERCURUS • Scenografia: FLORIN HARASIM • Distribuția: DAN DOBRE (Anchetatorul vîrstnic); GEORGE TUDOR (Anchetatorul tînăr); MIRCEA ANDREESCU (Martorul 1, 2, 3, 4, 5, 6); MELANIA NICULESCU (Martorul 7); MOISE VASILE (Un milițian).

amintim în primul rînd — contrar uzanței — ce **nu** a făcut. Mai precis, ni se pare necesar să precizăm că au fost refuzate cu consecvență rezolvările cele mai la îndemînă, mijloacele simpliste de a diferenția personajele. Ne referim, desigur, la utilizarea excesivă a machiajului sau a costumului, la defecte de vorbire, la ticuri proprii unui personaj sau altuia, la celelalte binecunoscute modalități **exterioare** de conturare a unei personalități. Actorul își schimbă foarte puțin înfățișarea pentru fiecare dintre roluri (doar atît cît este necesar, fiind vorba de personaje diferite). Diferențierile sînt lăuntrice, se trădează în priviri, în ritmul mișcărilor și în debitul verbal, în gesturi mărunte, dar semnificative. Dificultatea, principala dificultate, pe care interpretul o avea de înfruntat era, de altfel, tocmai **asemănarea** personajelor — ca atitudine adoptată într-un moment-limită, atitudine vădind aceeași gravă carență de ordin moral — asemănare plantată, totuși, pe nenumărate deosebiri de temperament, educație, vîrstă, circumstanțe legate de momentul respectiv ș.c.l. Această permanentă coexistență: asemănare — diferență, trăsături comune — trăsături distinctive, este sesizată cu finețe, exprimată scenic prin mijloace diversificate, dar coerente stilistic. Cele șase ipostaze ale lașității au chipuri proprii, cauze „individuale“, dacă se poate spune astfel, dar ele se alătură una alteia, se întrepătrund, se determină reciproc, într-un joc permanent, bine condus actoricește, de nuanțe, motivări, accente.

Linia pe care e construită evoluția rolurilor — ar trebui spus, a acestei cercetări asupra chipurilor lașității — este, după cum aminteam la începutul acestor însemnări, inspirată, bine aleasă, și cea mai convingătoare dovadă ni se pare aceea că momentele mai puțin izbutite se

Mircea Andreescu în cele șase personaje ale rolului său. Stînga, jos, alături de Dan Dobre; dreapta, jos, alături de George Tudor

leagă exact de îndepărtarea — trecătoare — de ideea adoptată. Este vorba despre unele îngroșări, despre anumite insistențe pe un gest, pe detalii de mișcare, de fizionomie, insistențe ce nu subliniază valoarea expresivă, ci, mai curînd, sună pleonastic. Ne gândim, de exemplu, la forța de sugerare pe care o dobîndește preocuparea abia schițată, parcă involuntară a unuia dintre martori, de a nu-și prăfui costumul elegant în care e îmbrăcat (care costum și-a avut „partea lui de vină” în desfășurarea evenimentelor) și, prin contrast, efectul supărător (concretizat în distragerea atenției spectatorului de la esențial) pe care îl produce ticul altui personaj (aranjarea stăruitoare a curelei de la pantaloni), tic plauzibil, de altfel, dar excesiv repetat (și concretizat). Toate aceste rezerve (și, desigur, exemple se mai pot da) țin, însă, de capitolul detaliilor. Detaliile ce merită a fi revizuite tocmai pentru că tonul general este cu mult deasupra.

O misiune deloc ușoară a revenit, în spectacol, și interpreților celor doi anchetatori. Deloc ușoară, pentru că era necesară conturarea unei individualități, a unei conflictualități proprii fiecăruia din-

tre personaje, fără a se umbri problematica principală a piesei, nedeplasînd, nici un moment, centrul ei de interes. Confruntării dintre anchetatori și martori i se alătură o confruntare — de alt tip, dar poate și mai gravă — între cei doi reprezentanți ai legii, între principiile lor, reflectînd deosebirea de vîrstă (biologică, dar mai cu seamă profesională). Acest al doilea plan conflictual este **revelat cu claritate** — dar și cu necesara surdină, pentru a evita producerea unor distorsionări — de Dan Dobre (precis în nuanțe, în figurarea semnificațiilor, investigînd personajul în adîncime, cu înțelegere, dar fără indulgență) și de George Tudor (autor al unui portret cald, sincer, înzestrat cu forță de comunicare; un reproș se cere formulat, totuși, referitor la tentația „dramatizărilor” exprimate prin rictus).

Al șaptelea martor, singurul care a reacționat omeșeste în fața violenței, dar singurul care se consideră vinovat de a nu fi reușit să împiedice crima, este conturat cu linii exacte (doar puțin prea insistente), cu emoție (doar uneori prea „involburată”) de Melania Niculescu.

Cristina DUMITRESCU

(Continuare de la p. 65)

Bădilă — „Contemporanul”, 25 martie 1983; *Liana Cojocaru* — „Luceafărul”, 28 martie 1983; *Szöcs István* — „Utunk”, 25 martie 1983; *Miruna Ionescu* — „Suplimentul literar-artistic al Scînteii tineretului”, 27 martie 1983; *Marian Popescu* — „România literară”, 31 martie 1983; *Tania Radu* — „Flacăra”, 1 aprilie 1983; *Victor Petre* — „Vatra”, 4/1983; *Ion Cocora* — „Tribuna”, 14 aprilie 1983 și 21 aprilie 1983; *Victor Parhon* — „Vatra”, 4/1983; *Ileana Berlogea* — „Contemporanul”, 17 iunie 1983; *Marian Popescu* — „România literară”, 23 iunie 1983; *Dumitru Chirilă* — „Familia”, iunie 1983; *Ileana Berlogea* — „Contemporanul”, 21 octombrie 1983; *Valentin Silvestru* — „România literară”, 25 septembrie 1986; *Dinu Kivu* — „Contemporanul”, 26 septembrie 1986; *Margareta Bărbuță* — „Informația Bucureștiului”, 4 octombrie 1986; *Ileana Lucaciu* — „Săptămîna”, 10 octombrie 1986; *Miruna Ionescu* — „Suplimentul literar-artistic al Scînteii tineretului”, 11 octombrie 1986; *Aurelia Boriga* — „Scînteia tineretului”, 12 noiembrie 1986; *Nicoleta Gherghel* — „Luceafărul”, 22 noiembrie și 6 decembrie 1986; *Adrian Popescu* și *Liana Cojocaru* — „Viața studentescă”, 26 noiembrie 1986; *Ion Calion* — „Vatra”, 11/1986.

(Continuare de la p. 79)

la condiția cea mai mizeră și insignifiantă (sugerată prin vestimentația sumar-deplorabilă, amintind de cămășoia soioasă a tînarului Decebal de la începutul comediei), trece la „munca de jos”, ca dădacă a nepotului. O prea mare libertate acordată inițiativei interpreților sau o insuficientă gîndire asupra unității spectacolului permite unele tendințe divergente în jocul actorilor (în genere, inspirat și alert); în vreme ce Cristina Pardanschi (Miza) caută valențele dramatice ale rolului, Vasile Vasiliu (Spirache) e ispitit de cele bufe, Smara Marcu (Dacia) face un bun rol conform tradiției, Constantin Săsăreanu (avocatul Nercea) evoluează, în final, spre carnavalesc, Vlad Rădescu își caricaturizează personajul (Stamatescu), iar Dan Glasu (Traian), Livia Doljan (Chiriachița), Marinela Popescu (Gena) și Eduard Marinescu (Decebal) nuanțează moderat linia tradițională a personajelor lor. Din fericire, micile divergențe nu compromit ideea regizorală, care se afirmă biruitoare în finalul parabolic.

Spectacolul se constituie într-un act de atestare a profesionalității unui nou regizor, Tudor Chirilă, confirmînd, pe de altă parte, încă o dată, valoarea trupei de actori țîrgumureșeni.